

Håp på flukt

I 2017 er over 65 millioner mennesker på flukt eller internt fordrevne. Årsakene til at mennesker blir tvunget til å forlate sine hjem er mange og blir stadig mer sammensatte. Vi som bor i Norge, lever i en stille og fredelig del av verden. Det er et privilegium, men gir oss samtidig et stort ansvar for å hjelpe.

Unge Høyre slutter resolutt opp om menneskerettighetene og våre folkerettslige forpliktelser til å beskytte mennesker på flukt. Samtidig må den totale innvandringen til Norge søkes tilpasset samfunnets kapasitet til vellykket integrering. Unge Høyre vil derfor føre en rettferdig og forutsigbar asylpolitikk. Vi må samtidig styrke integreringen, slik at flere kan forsørge seg selv og delta i samfunnet. Store utfordringer må verdenssamfunnet løse i fellesskap. Vi mener derfor det er behov for mer globalt samarbeid og norsk lederskap på flyktningfeltet.

Asylinstituttet

Asylinstituttet er bærebjelken i norsk flyktningpolitikk. Norge har en folkerettslig rett til å beskytte mennesker på flukt. Mennesker med en velbegrunnet frykt for forfølgelse i hjemlandet og som dermed har et reelt beskyttelsesbehov skal gis opphold i Norge. Unge Høyre mener det er viktig å praktisere et strengt, rettferdig og forutsigbart regelverk på asylfeltet som ikke uthuler asylinstituttet for dem som trenger det aller mest. Samtidig er det behov for oppmykninger på områder som er urimelige strenge. Saksbehandlingstiden for asylsøknader er for lang og må ned.

Etter fjerningen av rimelighetsvilkåret for internflukt, har mange blitt returnert til hjemlandet, uten at det foretas en vurdering av om det er rimelig å henvises til internflukt. Særlig blir mange unge fra Afghanistan returnert til internflukt når de fyller 18 år. Dersom man er svært ung ved ankomst i Norge og henvises til internflukt kan det oppstå en rekke utfordringer. Det gjelder særlig språkkunnskaper, nettverk og religion. Uten en rimelighetsvurdering kan det oppstå situasjoner hvor utviste asylsøkere kan bli utsatt for menneskerettsbrudd.

Afghanistan har vært et land preget av krig og konflikt siden slutten av 1970-tallet. Det er et land med stor fattigdom, fravær av utdanning, vedvarende terrorvirksomhet, krig og konflikt. De siste årene har i tillegg sikkerhetssituasjonen forverret seg kraftig og særlig i hovedstaden Kabul. Likevel fortsetter Norge med retur av barnefamilier og andre sårbare grupper til landet. I Norge baserer UDI og UNE sine vedtak på Landinfo, som er utlendingsforvaltningens fagmyndighet for innhenting av landinformasjon. Det er også Landinfo som analyserer og rapporterer om sikkerhetssituasjonen i andre land.

Unge Høyre mener Norge har et ansvar for å vurdere rimeligheten i om asylsøkere bør utvises til internflukt. Vi kan ikke utvise asylsøkere som det er mulig vil bli utsatt for menneskerettsbrudd. Unge Høyre mener det også er på tide å foreta en evaluering av Landinfo og bruken av landinformasjon i utlendingsforvaltningen. Norge er bare ett av tre land i Europa som fremdeles returnerer til Afghanistan¹.

Unge Høyre vil:

- Opprette et stort ankomstsenter i Norge med ansvaret for mottak av asylsøkere, registrering og behandling av alle asylsøknader, med relevante fagmyndigheter samlet på ett sted.
- Legge alderen ved søknadstidspunktet og ikke vedtakstidspunktet til grunn for hvilken status man får som asylsøker.
- Sikre at det ved vurderingen av asylsøknader fra utsatte grupper som risikerer forfølgelse i hjemlandet, tas hensyn til den reelle forfølgelsesfaren, og ikke kun til hvorvidt landets diskriminerende straffelover håndheves.
- Innføre et unntak om at permanent oppholdstillatelse ikke må være avhengig av inntekt, dersom det foreligger medisinske årsaker til bortfallet av inntekt.
- Prioritere saksbehandlingen av søknader til mindreårige asylsøkere og sårbare grupper i utlendingsforvaltningen.

¹ Pr. 29.10.2017

- Innføre en målsetting om at 80 % av asylsøknadene skal være endelig avgjort innen 21 dager.
- Gjeninnføre rimelighetsvilkåret for barn ved internflukt i utlendingsloven § 28.
- Opprette et eget saksbehandlingskontor for mer åpenbare asylsøknader for å redusere behandlingstid.

Overføringsflyktninger (kvoteflyktninger)

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) kan registrere personer som flyktninger og fremme søknad om overføring til et annet land. Dette er flyktninger som ikke kan tilbys en varig løsning i landet de befinner seg i og som presenteres for overføring til et tredje land som overføringsflyktning (kvoteflyktning). Som regel gjelder dette sårbare grupper som allerede har krav på beskyttelse; forfulgte religiøse og seksuelle minoriteter, etniske grupper eller krigsflyktninger.

Etter flyktningkrisen i 2015 har det oppstått en ny asylsituasjon i Europa. Langs de tradisjonelle fluktrutene er det satt opp hindringer og grenseposter og de fleste land har strammet inn asylpolitikken. Sammen med egne norske innstrammingsiltak har dette ført til vesentlig lavere asyltilstrømming i Norge². Samtidig øker presset på land som Italia og Hellas ved Europas yttergrense.

Unge Høyre mener Norge bør ta sin del av ansvaret for mennesker på flukt. Når antallet asylsøkere går ned, gir dette rom for å ta imot flere kvoteflyktninger fra FN-systemet og under andre EU-forordninger, og vil derfor øke antallet kvoteflyktninger så lenge asyltilstrømmingen holder seg lav.

Unge Høyre vil:

- Ta imot flere kvoteflyktninger neste år forutsatt at asyltilstrømmingen holder seg på et lavt nivå.
- Ta initiativ til et nytt asylforlik på Stortinget om rammene for mottak av kvoteflyktninger i den neste treårsperioden.

Rettsikkerhet

Rettsikkerhet er et viktig prinsipp i rettsstaten. Retten til juridisk bistand i saker av stor betydning for den enkelte, i tillegg til en effektiv og forsvarlig saksbehandling, er grunnleggende rettigheter som ikke skal avgjøres av den enkeltes økonomiske situasjon. Dette gjelder også på utlendingsfeltet. Unge Høyre er opptatt av å ivareta rettsikkerheten til dem som trenger det mest, og særlig i utlendingsaker hvor økonomi ofte bare er en av mange barrierer som hindrer effektiv rettshjelp.

Tilbakekall av statsborgerskap er særlig utfordrende i et rettsikkerhetsperspektiv. Det har stor innvirkning på den enkelte, men i motsetning til andre forvaltningsvedtak finnes det i statsborgersaker ingen grense for hvor lenge staten kan fatte vedtak til ugunst for en statsborger. Unge Høyre mener det aldri skal lønne seg å oppgi uriktige opplysninger, men anerkjenner samtidig at en rekke søkere ikke kan verifisere sine personopplysninger. I noen tilfeller er tilbakekall også et svært uforholdsmessig inngrep etter langvarig integrering, hvor myndighetene har kan ha brukt store ressurser på integreringen. I likhet med de aller fleste straffbare handlinger bør det etableres en foreldelsesfrist i statsborgersaker, slik at man ikke for alltid må frykte for sin rettsstilling.

Unge Høyre vil:

- Styrke rettsikkerheten til flyktninger og asylsøkere ved å videreføre den økonomiske støtten til spesielle rettshjelpiltak og Statens sivilrettsforvaltning (SRF).
- Øke inntektsgrensen for å sikre at flere kvalifiserer til fri rettshjelp.
- Innføre en foreldelsesfrist i statsborgersaker.
- Sikre at etterkommere av asylsøkere som får tilbakekalt statsborgerskapet, ikke blir rammet.
- Utvide ordningen med fri rettshjelp til å gjelde flere områder under utlendingsforvaltningen.

Identitetstvil (ID-tvil)

Klarlagt identitet er et grunnleggende krav i behandlingen av utlendingsaker. Dersom det er tvil knyttet til identiteten din, vil man ikke få oppholdstillatelse eller ID-papirer i Norge. Tvilen kan

² Antallet asylsøknader i 2015: 31.150. 2016: 3.460. Så langt i 2017: 3.052. UDI: <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/> (01.11.2017)

knytte seg til hele eller deler av identiteten, typisk er navn, alder eller nasjonalitet. Utlendingen selv skal bidra til å oppklare sin identitet.

I mange tilfeller hefter det tvil ved utlendingens identitet i forbindelse med søknad om opphold, reisedokumenter eller statsborgerskap. I noen tilfeller skyldes dette at utlendingen selv har oppgitt en annen identitet til norske utlendingsmyndigheter eller i utlandet. I andre tilfeller skyldes tvilen manglende notoritet (etterprøvnbarhet, kontrollerbarhet) ved ID-papirer utstedt i utlandet. For eksempel finnes det både pass og fødselsattester fra land som Irak, Afghanistan, Somalia og Eritrea som ikke kan godkjennes alene som ID-papirer av norske myndigheter. Utstrakt bruk av usikker alderstesting bidrar også til ID-tvil.

ID-tvil får store konsekvenser for den det rammer. Så lenge myndighetene ikke tror på, eller vet hvem du er, vil dette sterkt begrense muligheten til å leve et fullverdig liv. Det er ikke mulig å få reisedokumenter, opprette bankkonto, arbeide, ta utdanning, motta helsehjelp, behandle asylsøknaden eller returnere til opprinnelseslandet (ved ukjent nasjonalitet). Dette fører til at denne gruppen må leve livet i limbo. Unge Høyre mener dette hindrer samfunnsdeltagelsen og skaper utfordringer for integreringen. I tillegg er det svært betenkelig å frarøve gruppen med ID-tvil grunnleggende rettigheter som andre asylsøkere nyter godt av.

Unge Høyre vil:

- Legge det sivilrettslige kravet om alminnelig sannsynlighetsovervekt til grunn ved bevisvurderingen i saker om identitetstvil.
- Forbedre metoder for alderstesting av mindreårige asylsøker.
- Vurdere utsteding av begrensede identitetspapirer til internt bruk i landet for utlendinger med samme identitet som oppholdstillatelsen gjelder for.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid er avgjørende for å sikre en rettferdig fordeling av mennesker på flukt mellom verdens land. Den siste tidens flyktningstrømmer har også vist at FNs flyktningkonvensjon ikke er tilstrekkelig for å håndtere større mengder flyktninger og asylsøkere. Unge Høyre mener Norge må ta et større internasjonalt ansvar og vise lederskap for å få til gode løsninger på asylfeltet.

Unge Høyre vil:

- At Norge skal ta initiativ til en ny konvensjon om flyktninger som også angir hvilke plikter som påhviler statene.
- At Norge skal arbeide for en bedre fordeling av kvoteflyktninger og asylsøkere gjennom EU- og FN-systemet.
- Arbeide for en ny samarbeidsavtale om bedre vilkår for barn på flukt.
- Inngå avtaler med andre land om overføring og bosetting av flyktninger mot vederlag.
- Følge opp New-York-erklæringen fra 2016.
- Bidra med flere norske tropper til fredsbevarende styrker i krigsrammede land og områder.

Bedre integrering

Integrering er den viktigste oppgaven etter at opphold er innvilget. Det er nødvendig med et sterkt introduksjonsprogram som kan gi flyktningen en god start på livet i Norge. Målet skal være at flest mulig skal utdanne seg, komme i jobb, lære språk og kultur og delta aktivt i samfunnet. Vi mangler kunnskap om hvorvidt ulike integreringstiltak bidrar til integrering og trenger mer forskning på hvordan vi kan sikre bedre tilpasning til samfunnet og arbeidslivet for nyankomne.

Unge Høyre mener det er viktig å ha en godt tilpasset introduksjonsordning hvor utdanning og arbeid står i sentrum. Det må bli lettere å fullføre utdanningen og vi må bli flinkere til å tilpasse tilbudet til den enkelte flyktning. Kommunene må også følge opp ansvaret de har for integreringen av flyktninger, i større grad enn i dag. Integrering betyr også en omfavning av viktige verdier som menneskerettigheter, likestilling og demokrati. Unge Høyre vil derfor styrke innsatsen til bekjempelse av ekstremisme og sosial kontroll.

Unge Høyre vil:

- Gi alle personer under 18 år som søker om oppholdstillatelse, eller som har fått midlertidig opphold, rett til grunnskoleopplæring eller videregående opplæring. Personer som fyller 18 år i løpet av et skoleår har rett til å fullføre skoleåret. Retten gjelder dersom det er sannsynlig at vedkommende skal være i Norge i mer enn tre måneder, og frem til vedkommende er 25 år.

- Utvikle utdanningsløp, spesielt fagopplæring, som er tilpasset voksne innvandrere, og som resulterer i formell kompetanse.
- Gi barn i asylmottak rett til barnehageplass på like vilkår som andre.
- Prøve ut alternative pedagogiske metoder i norskopplæringen for voksne med lite eller ingen utdanning.
- Innføre krav om tettere samhandling mellom mottakene for asylsøkere og den øvrige delen av befolkningen i skole, voksenopplæring og andre deler av introduksjonsprogrammet.
- Utarbeide kvalitetsindikatorer for integreringsarbeidet i kommunene og pålegge strengere tilsyn og kontroll med kommunenes oppfølging av introduksjonsloven og introduksjonsprogrammet.
- Bestille en NOU om introduksjonsprogrammet, norskopplæringen, arbeidsgivere, naboer og sivilsamfunn, og hvordan dette påvirker tilhørighet og integrering
- Styrke innsatsen til bekjempelse av ekstremisme og sosial kontroll.
- Oppmuntre til flere private initiativ som hjelper innvandrere å skaffe seg jobb, men inspirasjon fra «Internasjonale Drammen».
- Legge til rette for å øke bruken av grunnskoleopplæring.
- Forbedre voksenopplæringen.
- I større grad støtte opp under private aktører som ønsker å jobbe for integrering og inkludering i samfunnet.